

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 P 277529 21 Rev
Banjaluka, 22.3.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija, Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A.o. a.d. B., koga zastupaju punomoćnici D.K. i B.M., advokati iz B., protiv tuženog J.O. iz B., koga zastupa punomoćnik I.Đ., advokat iz B., radi sticanja bez osnova, vrijednost predmeta spora: 14.137,60 KM, odlučujući o reviziji tuženog, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 277529 20 Gž od 13.11.2020. godine, na sjednici održanoj dana 22.3.2022. godine donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, preinačava se presuda Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 277529 20 Gž od 13.11.2020. godine, tako što se odbija žalba tužitelja i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 277529 18 P od 18.12.2019. godine.

Obavezuje se tužitelj da tuženom, na ime troškova revizionog postupka isplati iznos od 900,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 277529 18 P od 18.12.2019. godine, odbijen je, kao neosnovan, zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu, na ime sticanja bez osnova, isplati ukupan iznos od 14.137,60 KM (slovima: četrnaest hiljada stotinu trideset sedam 60/100 KM), sa zakonskom zateznom kamatom od 05.5.2017. godine do isplate i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka.

Obavezan je tužitelj da tuženom nadoknadi troškove postupka u iznosu od 1.920.00 KM (slovima: hiljadu devetstotina dvadeset 00/100 KM).

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 277529 20 Gž od 13.11.2020. godine, žalba tužitelja je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena tako da je obavezan tuženi da tužitelju, na ime sticanja bez osnova, isplati ukupan iznos od 14.137,60 KM (slovima: četrnaest hiljada stotinu trideset sedam 60/100 KM), sa zakonskom zateznom kamatom od 30.01.2018. godine do isplate i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.544,40 KM, a odbijen zahtjev tužitelja za isplatu zakonske zatezne kamate od 05.5.2017. godine do podnošenja tužbe, kao i zahtjev za naknadu troškova postupka, preko dosuđenog iznosa.

Obavezan je tuženi da tužitelju, na ime troškova sastava žalbe, isplati iznos od 1.053,00 KM, a odbijen zahtjev tuženog da se obaveže tužitelj da mu isplati troškove sastava odgovora na žalbu u iznosu od 900,00 KM.

Blagovremenom revizijom drugostepenu odluku pobija tuženi zbog pogrešne primjene materijalnog prava (kako proizlazi iz njenog sadržaja), s prijedlogom da se revizija dozvoli i usvoji te osporena presuda preinači (ne kaže kako), a tužitelj obaveže da mu nadoknadi troškove postupka.

Tužitelj, u odgovoru, predlaže da se revizija odbaci kao nedozvoljena, a tuženi obaveže da mu nadoknadi troškove sastava odgovora na reviziju.

S obzirom na vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude, revizija u ovom predmetu nije dozvoljena, shodno odredbi člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, dalje: ZPP). Međutim, tuženi je u smislu stava 3. i stava 4. navedenog člana, predložio da se revizija dozvoli, navodeći da je ranija sudska praksa već zauzela stav u vezi sa određenim materijalnopравnim pitanjem koje se tiče osnovanosti zahtjeva za vraćanje neosnovano plaćenih iznosa na ime naknade štete zbog povrede tijela, narušavanja zdravlja ili smrti, ako je isplata izvršena savjesnom pribaviocu, ali da je drugostepeni sud odlučio suprotno tom stavu.

Ovaj sud je udovoljio tom prijedlogu u cilju obezbjeđenja jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, budući da se ostvario razlog naveden u članu 237. stav 3. tačka 2. ZPP. Naime, drugostepeni sud je odlučio suprotno ranije zauzetim stavovima kod ovog suda, u vezi sa naprijed navedenim pitanjem.

Revizija je osnovana.

Tokom postupka nije bilo sporno: da su tuženi: B.o. a.d. B. (sada A.o. a.d. B.) i A. a.d. B., presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 116201 11 P od 07.12.2012. godine solidarno obavezani da na ime naknade nematerijalne štete iz saobraćajnog udesa (po osnovu pretrpljenog duševnog bola, zbog umanjenja životne aktivnosti i naruženosti, pretrpljenog fizičkog bola i straha) isplate tužiteljici T.O. (majci tuženog iz ovog postupka) ukupan iznos od 14.000,00 KM, te joj naknade troškove parničnog postupka; da su presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 116201 13 Gž od 06.11.2013. godine žalbe stranaka djelimično uvažene i prvostepena presuda preinačena tako da su tuženi obavezani da na ime naprijed navedenih vidova nematerijalne štete, isplate majci tuženog ukupan iznos od 36.000,00 KM, te naknade troškove postupka u iznosu od 3.909,60 KM; da je T.O. umrla ...2013. godine i da su za njene nasljednike proglašena njena djeca – tuženi i njegov brat D.O., koji je nakon toga umro (...2015. godine), a da je tužitelj iznos dosuđen na ime nematerijalne štete, zajedno sa troškovima postupka, nakon pokretanja izvršnog postupka, uplatio na njen transakcijski račun, dana 03.01.2014. godine; da je Vrhovni sud Republike Srpske presudom broj: 71 0 P 116201 14 Rev od 01.3.2017. godine preinačio presudu Okružnog suda u Banjaluci, te snizio dosuđene iznose na ime naknade nematerijalne štete, po svim vidovima, za ukupan iznos od 12.400,00 KM, kao i dosuđene troškove postupka za iznos od 1.737,60 KM, što čini ukupan iznos od 14.137,60 KM, čije vraćanje traži tužitelj u ovom postupku, po osnovu sticanja bez osnova.

Kod ovakvog stanja činjenica, suprotno shvatanju drugostepenog suda, nije pogriješio prvostepeni sud kada je odbio tužbeni zahtjev, nalazeći da je naknada nematerijalne štete, na osnovu pravosnažne sudske odluke isplaćena savjesnom sticaocu, pa je nije dužan vratiti, uz obrazloženje koje u svemu prihvata i ovaj sud i koje je pravilno temeljeno na odredbi člana 216.

Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i (Službeni glasnik Republike Srpske broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – dalje: ZOO), koja govori o tome kada se mogu zadržati primljeni, neosnovano isplaćeni iznosi.

Do sticanja bez osnova u smislu odredbe člana 210. stav 2. ZOO dolazi i u slučaju kada se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je, kao u ovom slučaju, kasnije otpao. Sticanjem bez osnova nastaje obligacioni odnos između obogaćenog i osiromašenog lica i za obogaćenog se stvara obaveza vraćanja neosnovano primljenog, pod uslovima utvrđenim zakonom, što je u skladu sa pravilom da se niko ne može obogatiti na štetu drugog. Međutim, izuzetak od opšteg pravila, da onaj koji nešto neosnovano primi, mora i da vrati, propisan je odredbom člana 216. ZOO, koja kaže da se ne može tražiti vraćanje neosnovano plaćenih iznosa zbog povrede tijela, narušavanja zdravlja ili smrti, ukoliko je isplata izvršena savjesnom pribaviocu.

Postojanje savjesnosti, odnosno savjesnog postupanja, određuje se prema očekivanom ponašanju dobrog i poštenog domaćina u određenoj situaciji. Načelo savjesnosti i poštenja (član 12. ZOO) nalaže i onom ko vrši svoje pravo, kao i onom koji ispunjava svoju obavezu, da ukazuje obzir prema opravdanim interesima druge strane. Pošto je sticanje bez osnova izvor obligacija, odnosno njime nastaje obligacioni odnos između osiromašenog i obogaćenog, to se ovo načelo odnosi i na strane iz tog odnosa.

Kod primjene člana 216. ZOO, pored opštih odrednica savjesnosti, treba imati u vidu da savjesnost pribavioca znači da strana koja je primila određeni iznos u momentu isplate nije znala, niti je prema okolnostima slučaja mogla znati da je isplata neosnovana, odnosno da isplatalac nije bio dužan da joj taj iznos plati. Isplata može biti izvršena dobrovoljno ili putem prinudne naplate u sudskom izvršnom postupku na osnovu pravosnažne presude. Bez obzira da li je isplata bila dobrovoljna ili je izvršena prinudnim putem, savjesni sticalac naknade štete zbog povrede tijela, narušavanja zdravlja ili smrti, ovlašten je da zadrži neosnovano primljene iznose.

Drugačije rečeno, osiguravač (ovdje tužitelj) ne može zahtjevati vraćanje iznosa isplaćenih na ime naknade štete zbog povrede tijela, narušavanja zdravlja ili smrti kad je isplata izvršena na osnovu pravosnažne presude, jer valja smatrati da je isplata izvršena savjesnom primaocu (u ovom slučaju tuženom kao nasljedniku oštećene), bez obzira na dalju sudbinu te presude, odnosno bez obzira na to što je u revizijskom postupku oštećeniku ta dosuđena naknada snižena.

Na odluku u ovom sporu nije od uticaja činjenica da tuženi nije oštećeno lice kojem je dosuđena naknada nematerijalne štete zbog povrede tijela i narušavanja zdravlja. Ovo kod činjenice da je odredbom člana 204. stav 1. ZOO propisano da potraživanje naknade nematerijalne štete prelazi na nasljednika ako je priznato pravosnažnom odlukom (kao u ovom slučaju) ili pismenim sporazumom. Prema tome, sporni iznosi su isplaćeni na ime naknade nematerijalne štete i na osnovu pravosnažne sudske odluke. Osnov te isplate nije izmjenjen činjenicom da je isplata izvršena nasljedniku oštećenog, kao savjesnom sticaocu. Zato se u ovom slučaju, imajući u vidu sadržaj odredbe člana 216. ZOO, ne može raditi o sticanju bez osnova, niti tražiti povraćaj isplaćenog.

Uostalom, takvo pravno shvatanje je već zauzeo ovaj sud (broj: 118-0-SuI-19-000 164) na sjednici građanskog odjeljenja održanoj 20.5.2019. godine i u nekim ranijim odlukama.

Iz navedenih razloga, nije pravilno pravno shvatanje drugostepenog suda, zasnovano na odredbi člana 163. Zakona o nasljeđivanju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 1/09, 55/09 i 91/16), da se u konkretnom slučaju radi o dugu ostavioca za koji odgovara nasljednik

(na kojem temelji svoju odluku). Naime, u datim okolnostima ni majka tuženog kao ostavilac i oštećena, ne bi bila obavezna vratiti primljeno, saglasno odredbi člana 216. ZOO, pa se ne radi o dugu ostavioca.

Prema navedenom, u pobijanoj odluci je pogrešno primjenjeno materijalno pravo slijedom čega je, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP, odlučeno kao u izreci.

Kako je na opisani način ovaj revizioni sud preinačio pobijanu presudu, to je saglasno odredbama člana 397. stav 2. i člana 386. stav 1. ZPP, tužitelj (pored obaveze na naknadu troškova postupka, određene prvostepenom presudom) obavezan da tuženom nadoknadi i troškove revizionog postupka, u iznosu od 900,00 KM koji se, saglasno tarifnom broju 2. stav 3. i člana 12 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ broj: 8/05) sastoje od troškova sastava revizije, s tim što nisu dosuđeni troškovi takse na reviziju, jer se u spisu nalazi zahtjev tuženog od 02.02.2021. godine kojim traži oslobođanje od plaćanja sudske takse (o kojem nije odlučeno), što dokazuje da nije ni imao taj trošak, niti je izvjesno da će ga imati.

Tužitelj je u cjelini izgubio ovaj spor, te saglasno odredbi člana 386. ZPP nema pravo na naknadu troškova od protivne stranke, pa tako ni na troškove uzrokovane sastavljanjem odgovora na reviziju, zbog čega je takav njegov zahtjev odbijen.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić